एकाइ १६ · सम्पादकलाई चिठी

अध्ययन टिपोट

BLE मा कस्तो प्रश्न सोधिन्छ

- **CDC को तालिका एकाइ होइन, सिप जाँच्छ:** शब्दभण्डार ६ · वर्णविन्यास ३ · भाषिक संरचना ७ · पठन बोध ७ · बुँदा टिपोट र सारांश लेखन ४ · निर्देशित रचना ३ · व्यावहारिक लेखन ३ · भाव विस्तार/व्याख्या ३ · पाठगत बोध ९ · निबन्ध लेखन ५
- **शब्दार्थ (२):** मौलिक शब्द; एक विकल्प बढी
  - जलमग्न
  - क्षति
  - विपत्ति
- **शब्द पहिचान (२):** भुइँचालो/भूकम्प, व्यवस्थित/अव्यवस्थित
- **वाक्य रचना (२):** अनुकरणात्मक
  - टुप्लुक्क
  - निथ्रुक्क
  - खुरुक्क
- **शुद्ध शब्द (१):** ब/व, श/ष/स, पञ्चम वर्ण
  - विपत्ति
  - अतिवृष्टि
  - सङ्कट
- **वाक्य सम्पादन (२):** पदयोग, पदवियोग: घुम्न गइन्, रामकलाका लागि
- **काल/पक्ष, भाव/अर्थ (२):** दुई भावका: (बढ्: सम्भावनार्थ), (पर्: सङ्केतार्थ)
- **पठन बोध, व्याकरणिक (३):** उपसर्ग, प्रत्यय: अव्यवस्थित, भौगोलिक
- **व्यावहारिक लेखन (३):** एउटा लेख्ने; ढाँचामा १, मध्य भागको विषयवस्तुमा २
  - चिठीबाट एक
  - बधाई, सम्मान वा निमन्त्रणा पत्रबाट एक
- **पाठगत बोध:** चिठी सूचीमा पर्दैन

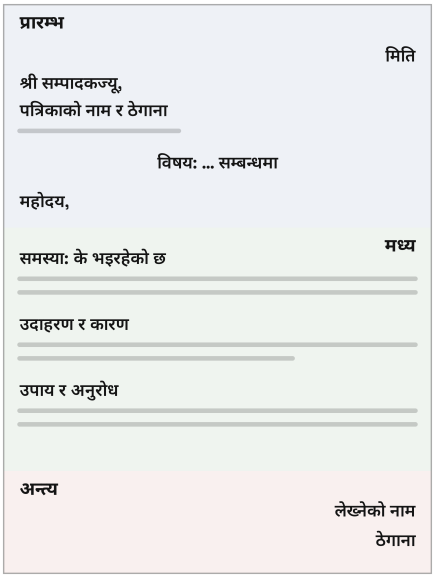
पाठको सार

- **विधा: सम्पादकलाई चिठी:** सार्वजनिक विषयमा पत्रिकामार्फत पाठकले राख्ने कुरा; साँचो पाठक जनता र जिम्मेवार निकाय
- **लेखक:** मनोज नगरकोटी, जुरे, सिन्धुपाल्चोक
- **पत्रिका:** गोरखापत्र
- **मिति:** २०८०/०१/२
- **विषय:** प्राकृतिक विपत्तिप्रति सतर्कता
- **समाचारपत्र:** विकास र परिवर्तनको संवाहक

कुरा	सम्पादकीय	सम्पादकलाई चिठी
कसले	पत्रिकाका तर्फबाट सम्पादकले	पाठकले
के	समसामयिक विषयमा पत्रिकाको धारणा	पाठकको समस्या, विचार, सुझाव
नाम	पत्रिकाको	लेख्नेको नाम, ठेगाना

कुरा	घरायसी	व्यावसायिक	सम्पादकलाई
कसलाई	आफन्त, साथी	अर्को संस्था	पत्रिकाका सम्पादक
कसले पढ्छ	पाउने व्यक्ति	पाउने संस्था	सबै पाठक
उद्देश्य	हालखबर, माया	सामान, भुक्तानी	सार्वजनिक समस्यामा ध्यान
सम्बोधन	प्यारो भाइ	श्री व्यवस्थापकज्यू	श्री सम्पादकज्यू, महोदय
विषय पङ्क्ति	हुँदैन	हुन्छ	हुन्छ
भाषा	आत्मीय	औपचारिक, छोटो	औपचारिक, तर्कपूर्ण, शिष्ट

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/sampadaklai-chithi

सम्पादकलाई चिठीका भाग: हरेक भाग पानाको कुन ठाउँमा

ढाँचा: मिति (दायाँ) → श्री सम्पादकज्यू, पत्रिका, ठेगाना (बायाँ) → विषय (बिचमा) → महोदय → मध्य → नाम, ठेगाना (दायाँ); 'भवदीय' लेखे पनि ठिक; नाम, ठेगाना नछुटाउने

चरण	प्रश्न	पाठको चिठीमा
समस्या	के भइरहेको छ?	बाढी, पहिरो, खडेरी, भुइँचालोको क्षति; विपत्ति पूर्वसूचना दिएर आउँदैन
प्रमाण	कहाँ, कहिले?	२०७२ को भुइँचालो, २०७८ को मेलम्ची, मुस्ताङको कोवाङ
कारण	किन?	विकट भूगोल, अव्यवस्थित बसोबास, वन विनाश, नदीदोहन र अतिक्रमण, योजनाबद्ध विकासको अभाव
उपाय	के गर्ने?	व्यवस्थित बस्ती, अतिक्रमण नगर्ने, वातावरण रक्षा, जनचेतना, पूर्वसतर्कता

- **अनुरोध:** 'गरियोस्', 'अपनाइयोस्': कर्ता नखुलेको, सबैका लागि; 'ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु'; आदेश होइन
- **भाषा:** सरकारले केही गरेन! → यसतर्फ सम्बन्धित निकायको ध्यान जान आवश्यक छ; गाली नगर्ने, नाम किटेर आरोप नलगाउने
- **राम्रो चिठी:**
  - सार्वजनिक
  - छोटो
  - समाधानसहित
  - समसामयिक
  - प्रमाणसहित
  - शिष्ट

शब्दार्थ

शब्द	अर्थ	नतिजा
अतिवृष्टि	चाहिनेभन्दा धेरै पानी	बाढी, पहिरो
अल्पवृष्टि	असाध्यै थोरै पानी	रोपाइँ, बालीलाई नपुग्ने
अनावृष्टि	पानी नै नपर्नु	खडेरी
खण्डवृष्टि	कुनै ठाउँमा मात्र पानी	कतै भिजेको, कतै सुक्खा

जलमग्न / नदीदोहन: पानीले डुबेको / नदीक्षेत्रको जथाभावी उपयोग

ध्यानाकर्षण / उतारचढाव: ध्यान खिच्ने काम / कहिले बढ्ने कहिले घट्ने अवस्था

पूर्वसूचना / विकट: घटनाअघिको जानकारी / पुग्न गाह्रो

सुसूचित / संवाहक: राम्ररी जानकारी पाएको / बोकेर लैजाने

समसामयिक / योजनाबद्ध: अहिलेको समयसँग जोडिएको / योजनाअनुसार गरिएको

क्षति / धनजन: हानि, नोक्सानी / धन र मान्छे

सङ्कट / विपत्ति: आपत्को अवस्था / ठुलो हानि पुऱ्याउने घटना

अतिक्रमण: सीमा नाघेर अर्काको ठाउँ वा अधिकार मिच्ने काम

- **अनुकरणात्मक:**
  - आवाज: क्वाँक्वाँ, घ्याच्च
  - चाल: टुप्लुक्क, फटाफट, घटघटी
  - अवस्था: कक्रक्क, चिटचिट, भुसुक्क
- **पदावली:**
  - सिरिङ्ङ हुनु
  - भुसुक्क निदाउनु
  - मुसुक्क हाँस्नु
  - क्वारक्वार्ती हेर्नु
  - सलल्ल बग्नु
  - गमक्क बस्नु
  - छस्याकछुसुक आवाज आउनु

व्याकरण: भाव

भाव: क्रियापदले बोल्नेको मनसाय बुझाउने कोटि

भाव	बुझाउने	उदाहरण
सामान्यार्थ	जानकारी	म चिठी लेख्छु
आज्ञार्थ	आज्ञा, अनुरोध	तँ घरमा बस्
इच्छार्थ	इच्छा, कामना	हामी फलफूल टिप्न जाऔँ
सम्भावनार्थ	अनुमान	भोलि पानी पर्ला
सङ्केतार्थ	सर्त	घाम लागे गर्मी हुन्थ्यो

कर्ता	सामान्य	आज्ञा	इच्छा	सम्भावना	सङ्केत
म	पढ्छु		पढूँ	पढुँला	पढे
हामी	पढ्छौँ		पढौँ	पढौँला	पढे
तँ	पढ्छस्	पढ्	पढेस्	पढ्लास्	पढे
तिमी	पढ्छौ	पढ	पढे	पढौला	पढे
ऊ	पढ्छ		पढोस्	पढ्ला	पढे
उनी	पढ्छन्		पढुन्	पढ्लान्	पढे
तपाईं	पढ्नुहुन्छ	पढ्नुहोस्	पढ्नुहोस्	पढ्नुहोला	पढ्नुभए

- **आज्ञार्थ:** सुन्ने व्यक्तिलाई मात्र; **सम्भावनार्थ:** प्रायः 'ला'
- **सङ्केतार्थ:** सर्त + परिणाम; धातुमा 'ए': वन जोगाए पहिरो घट्छ; पानी पऱ्यो **भने** बाली सप्रन्छ
- **-थ्यो मा टुङ्गिए:** प्रायः भएको छैन: उद्योग खोलिए रोजगारी सिर्जना हुन्थ्यो
- **उनीहरू घर गए:** परिणाम छैन, सामान्यार्थ; **तिमी घर गए सजिलो हुन्छ:** सङ्केतार्थ

वर्णविन्यास: पदवियोग

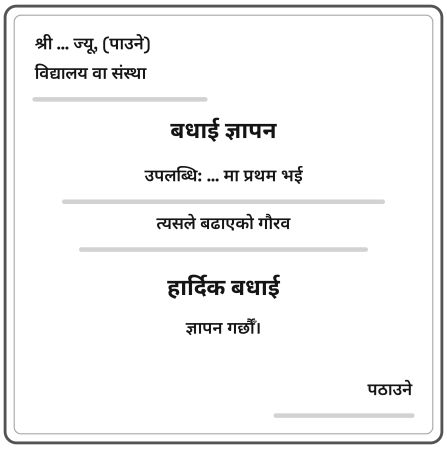
मूल कुरा: छुट्टै अर्थ दिने पद छुट्टै लेखिन्छ

छुट्टिने	उदाहरण
दुई अलग क्रिया	घुम्न गइन्, बोल्न सक्छ
नाम र क्रियापद	गीत गाउनु, प्रदर्शन गर्न
विशेषण र नाम	ठुलो बाढी
क्रियायोगी र अर्को पद	भोलि बिहान
निपात	बजाउन नै, म पनि, आयो रे
संयोजक	बाढी र पहिरो
विभक्तिपछिको नामयोगी	देशका निम्ति, घरको छेउमा
पूरै शब्दको द्वित्व	जो जो, राम्रा राम्रा
पक्ष, भविष्यत्का रूप	पर्दै छ, आएको छ, गर्ने छौँ

- **-न पछि छुट्टै:** गर्न सक्छ; **-नु पछि जोडेर:** गर्नुपर्छ, आउनुहुन्छ

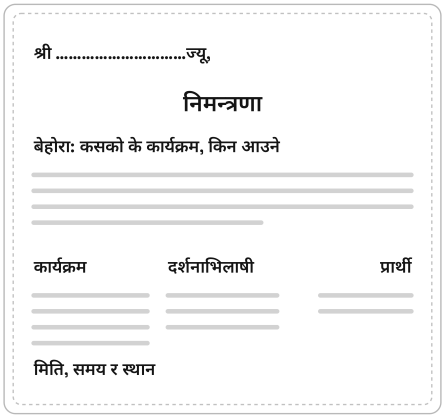
रचना

- **बधाई पत्र:** अन्त्यमा दायाँ दिनेको नाम, संस्था
  - कुन अवसर
  - कसले आयोजना गरेको के प्रतियोगिता
  - कति स्थान
  - कसलाई बधाई

बधाई पत्रको ढाँचा

- **निमन्त्रणा पत्र:** ठुला कार्यक्रममा तालिका, दर्शनाभिलाषी, प्रार्थी
  - के कार्यक्रम
  - कसले बोलाएको
  - कहिले (मिति, समय)
  - कहाँ

निमन्त्रणा पत्रको ढाँचा

- **सम्मान पत्र:** शीर्षक → नाम, ठेगाना → क्षेत्र, योगदान → मिति, आयोजक; उच्च आदर: यहाँले, गर्नुभएको छ
- **सन्देशमूलक लेख:** ध्यान खिच्ने सुरु → प्रमाणसहित कारण → के गर्ने भन्ने सन्देश; इच्छार्थ: तोकौँ, बनाऔँ

प्रायः हुने गल्ती

✗ सम्पादकीय र सम्पादकलाई चिठी एउटै
✓ सम्पादकीय सम्पादकले, चिठी पाठकले

✗ चिठीमा गाली, आदेश
✓ तथ्य, उदाहरण, शिष्ट अनुरोध

✗ 'गए' देख्दैमा सङ्केतार्थ
✓ सर्त र परिणाम हेर्ने

✗ 'का', 'को' पछि जोडेर लेख्नु
✓ खाली ठाउँ: रामकलाका लागि